

Maciej Rzewuski

Sprawozdanie z IV Ogólnopolskiego Zjazdu Cywilistów "Czyny niedozwolone w prawie polskim i prawie porównawczym"

Studia Prawnoustrojowe nr 17, 139-141

2012

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Sprawozdanie z IV Ogólnopolskiego Zjazdu Cywilistów
„Czyny niedozwolone w prawie polskim i prawie porównawczym”.

W dniach 24–25 czerwca 2011 r. odbył się w Toruniu IV Ogólnopolski Zjazd Cywilistów, zorganizowany przez Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu oraz jego trzy katedry: Prawa Cywilnego i Międzynarodowego Obrotu Gospodarczego pod kierownictwem prof. dr. hab. M. Nesterowicza i prof. dr. hab. E. Kowalewskiego, Prawa Cywilnego i Bankowego pod kierownictwem dr. hab. M. Bączyka oraz Prawa Cywilnego i Rodzinnego pod kierownictwem dr. hab. T. Justyńskiego.

W skład Komitetu Organizacyjnego Zjazdu weszli: dr hab. M. Dragun-Gertner, prof. UMK jako przewodnicząca Komitetu, a także prof. dr. hab. M. Nesterowicz, prof. dr. hab. E. Kowalewski, dr hab. E. Bagińska, prof. UMK, dr hab. M. Bączyk, prof. UMK, dr hab. T. Justyński, prof. UMK, dr hab. Z. Kwaśniewski, prof. UMK i dr hab. M. Świdorska, prof. UMK. W dwudniowym Zjeździe wzięło udział ponad dwustu przedstawicieli nauki prawa cywilnego z większości krajowych ośrodków akademickich, jak też przedstawiciele judykatury, w tym sędziowie Sądu Najwyższego.

Pierwszy dzień Zjazdu został podzielony na dwie sesje: „Nowy kodeks cywilny” i „Czyny niedozwolone”. Sesja pierwsza, której przewodniczyła prof. B. Lewaszkiewicz-Petrykowska, a następnie prof. M. Pazdan, rozpoczęła się od wprowadzenia wygłoszonego przez prof. Z. Radwańskiego na temat projektu kodeksu cywilnego. W dyskusji wzięli udział m.in. prof. A. Całus, prof. B. Fuchs, prof. W. J. Katner, prof. B. Lewaszkiewicz-Petrykowska, prof. P. Machnikowski, prof. A. Mączyński, prof. M. Nesterowicz, prof. K. Pietrzykowski i prof. R. Szostak.

W ramach sesji drugiej, której przewodniczył początkowo prof. W.J. Katner, a następnie prof. E. Łętowska i prof. A. Mączyński, referaty wygłosili: prof. dr hab. M. Nesterowicz i prof. dr hab. E. Bagińska (UMK) pt. *Tendencje rozwojowe odpowiedzialności deliktowej w końcu XX i początkach XXI w. a ochrona poszkodowanego w prawie polskim i prawie porównawczym*, prof. dr hab. A. Całus (SGH) pt. *Znaczenie Rozporządzenia Rzym II dla unifikacji czynów niedozwolonych w państwach członkowskich UE*, prof. dr hab. T. Pajor (UŁ) pt. *Problem odpowiedzialności deliktowej za szkodę czysto ekono-*

miczną, dr W. Robaczyński i dr P. Księżak (UŁ) pt. *Niewykonanie lub niena-
leżyte wykonanie zobowiązań jako czyn niedozwolony* oraz dr M. Wałachow-
ska (UMK) pt. *Zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę na rzecz naj-
bliższych członków rodziny poszkodowanego na skutek uszkodzenia ciała lub
rozstroju zdrowia – konieczność regulacji prawnych.*

W drugim dniu Zjazdu kontynuowano sesję II, której przewodnictwo
przejęli prof. M. Pyziak-Szafnicka i prof. L. Ogiegło. Tego dnia referaty wy-
głosili: dr hab. M. Jagielska i dr G. Zmij (UŚI) pt. *Czyn niedozwolony a prawo
administracyjne*, prof. dr hab. M. Bączyk (UMK) pt. *Odpowiedzialność za
utrącone korzyści na skutek bezprawnej decyzji administracyjnej*, prof. dr
hab. R. Szostak (UE w Krakowie) pt. *Odpowiedzialność cywilnoprawna za
uchylenie się od obowiązku przedkontraktowej informacji konsumenckiej*,
prof. dr hab. A. Olejniczak (UAM) pt. *Małoletni jako sprawca lub poszkodo-
wany czynem niedozwolonym*, prof. dr hab. T. Justyński (UMK) pt. *Roszcze-
nia wrongful conception, wrongful birth, wrongful life w świetle polskiego
orzecznictwa i doktryny* oraz dr J. Haberko (UAM) pt. *Wyrządzenie szkody
prenatalnej w kontekście zdolności prawnej dziecka poczętego.*

Najwięcej kontrowersji, czego od początku można było się spodziewać,
wywołała tematyka dnia pierwszego, a konkretnie dyskusja w przedmiocie
zasadności lub niezasadności wprowadzania w życie całkowicie nowego ko-
deksu cywilnego. Trzeba bowiem przypomnieć, że od kilku lat przy Ministrze
Sprawiedliwości działa Komisja Kodyfikacyjna Prawa Cywilnego, której
głównym zadaniem jest właśnie przygotowanie tekstu nowej ustawy cywil-
nej. Uczestnicy Zjazdu podzielili się w tym zakresie na dwa obozy, czyli na
zwolenników i przeciwników nowego k.c.

Pierwsza w dyskusji głos zabrała prof. B. Lewaszkiewicz-Petrykowska,
która postawiła podstawowe pytanie o to, czy nowa kodyfikacja ma być
kodyfikacją-modyfikacją (a jeśli tak, to czy ma przybrać postać modyfikacji
„kropelkowej”, czy „pragmatycznej”), czy też może kodyfikacją-kompilacją?
Pytanie, które nie doczekało się jednoznacznej odpowiedzi, Profesor zwień-
czyła konkluzją, że nowy kodeks cywilny nigdy nie będzie ukończony, ponie-
waż przewidywalność legislatora jest ograniczona.

Jako drugi w kolejności wypowiedział się prof. Z. Radwański, pełniący
funkcję Przewodniczącego Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Cywilnego. Odwo-
łując się do kodyfikacji rumuńskiej, słowackiej i kanadyjskiej, Profesor wska-
zał na trzy podstawowe powody uzasadniające ważką zmianę legislacyjną, tj.
zmianę ustrojową z socjalizmu na kapitalizm z gospodarką wolnorynkową,
olbrzymi rozwój nauki i postęp technologiczny, niespotykane dotychczas
w dziejach ludzkości oraz fakt związania polskiego ustawodawcy przepisami
prawa Unii Europejskiej. Przewodniczący Komisji Kodyfikacyjnej podkreślił
jednocześnie, że nowy kodeks cywilny powinien być trzonem prawa prywatne-
go, obejmując swą materią m.in. prawo rodzinne. Jedną z istotniejszych zmian
miałyby polegać na zmianie kolejności ksiąg ustawy cywilnej, mianowicie po

części ogólnej następowałyby prawo zobowiązań, a następnie prawo rzeczowe, rodzinne, spadkowe oraz prawo międzyczasowe (dziś tylko jeden art. 3 k.c.).

Prof. R. Szostak również opowiedział się za koncepcją wdrożenia w życie nowego kodeksu cywilnego, uzasadniając ją faktem nienadążania polskiego ustawodawcy za rozwojem prawa UE. Równocześnie jednak Profesor przyznał, że dotychczasowe prace Komisji Kodyfikacyjnej, których efektem jest publikacja *Części ogólnej* nowego kodeksu, budzą wiele wątpliwości natury merytorycznej. Podobne obawy wyraził prof. A. Całus, który jednak odnosząc się do prac Komisji skonstatował, że „to, co się zaczęło, należy skończyć”.

Wśród przeciwników wprowadzania w życie nowego kodeksu cywilnego znalazła się m.in. prof. B. Lewaszkiewicz-Petrykowska, która stwierdziła, że wiele uregulować obecnego kodeksu jest dobra i winna pozostać. Pani Profesor zwróciła uwagę, iż argument odwołujący się do zredagowania tekstu k.c. w dobie socjalizmu jest krzywdzący dla jego autorów, w większości znakomych prawników. Przypomniała również, że Polska jako pierwsze państwo na świecie już w czasie XX-lecia międzywojennego miało regulację *rebus sic stantibus* w zakresie prawa zobowiązań.

Za potrzebą istotnych zmian w polskiej ustawie cywilnej opowiedzieli się: prof. W.J. Katner, prof. A. Mączyński i prof. P. Machnikowski. Pierwszy z wymienionych zwrócił uwagę na konieczność zachowania maksymalnej stabilności przepisów prawa cywilnego, eliminującej celowość przeprowadzania swoistej rewolucji w kodeksie. Profesor P. Machnikowski podkreślając, że decyzja o nowelizacji kodeksu należy do władzy publicznej, a nie zaś do prawników-teoretyków, przyznał, że „wielbłąd to koń zaprojektowany przez Komisję Kodyfikacyjną”. Z kolei prof. A. Mączyński odwołał się do słów prof. A. Stelmachowskiego, wedle których: „nowelizacja tak, ale niech was ręka boska chroni przed nowym kodeksem”.

Stanowisko jednolite Sądu Najwyższego przedstawił sędzia SN K. Pietrykowski. Zdaniem przeważającej części sędziów Izby Cywilnej SN nie ma potrzeby unifikacji prawa cywilnego i narodowej tożsamości. Obecny kodeks w stopniu wystarczającym odzwierciedla wymagania praktyki, zaś funkcje dydaktyczne i edukacyjne nie należą do zadań prawodawcy.

Pomimo burzliwej, choć zdecydowanej za krótkiej jak na tematykę, dyskusji na temat (nie)celowości uchwalania nowego kodeksu cywilnego, obrady Ogólnopolskiego Zjazdu Cywilistów nie zakończyły się podjęciem spójnego stanowiska przedstawicieli środowisk akademickich w tej materii. Poruszona problematyka jest bowiem niezwykle trudna, a przy tym wielowątkowa. Być może pomocna okaże się tu zawartość publikacji ze Zjazdu, której redaktorem naczelnym jest prof. dr. hab. M. Nesterowicz, a która zostanie wydana przez Wolters Kluwer.